

Lolita Tīse, Mg.oec., RTU IEVF UFEK lektore

JAUNĀS NORMAS *NODOKĻU REFORMAS IETVAROS DARBA ŅĒMĒJIEM*

No 2018. gada 1. janvāra *Nodokļu reformas* ietvaros spēkā stāsies vairākas būtiskas izmaiņas, kas skars darba ņēmējus.

Galvenās izmaiņas darba ņēmēju gadījumā attiecināmas uz minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) aprēķinu, kā arī uz iespējam atgūt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli par attaisnotajiem izdevumiem, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

Minimālā mēneša darba alga

2018. gadā minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros palielināsies no pašreizējiem 380 *euro* uz 430 *euro*.

Minimālās mēneša darba algas paaugstinājums tiks realizēts vienlaikus ar darbaspēka nodokļu sloga samazinājumu, būtiski mazinot šī lēmuma ietekmi uz darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Sakarā ar minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu Labklājības ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju veica finanšu aprēķinus par ietekmi uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem, jo pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem uz 2017. gada martu darba ņēmēju skaits, kuriem darba ienākumi ir minimālās mēneša darba algas apmērā 380 *euro* un mazāk bija 162,7 tūkstoši, savukārt darba ņēmēju skaits, kuriem darba ienākumi bija tieši minimālās darba algas apmērā bija 29,6 tūkstoši.

Tātad *Nodokļu reformas* ietvaros šo darba ņēmēju ienākumi pieaugs, bet savukārt darba devēju izdevumi darbinieku darba algas paaugstināšanai par 50 *euro* pieaugs, paaugstināsies arī nodokļu maksājumi – VSAOI par 13,95 *euro*.

Plānots, ka minimālās mēneša darba algas apmērs 430 *euro* paliks nemainīgs trīs gadus.

Progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme

Nodokļu reforma paredz ar 2018. gadu ieviest progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa sistēmu. Progresivitāte tiks piemērota nevis visam ienākumam, bet katra sliekšņa starpībai.

No 2018. gada 1. janvāra līdzšinējās 23 % likmes vietā tiks ieviesta progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme, un tiek uzskatīts, ka lielai daļai darba ņēmēju būs jāmaksā mazāks nodoklis.

Progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme, kuru noteiks pēc nodokļa maksātāja gūtajiem ienākumiem būs trīs pakāpju:

- ienākumam līdz 1667 *euro* mēnesī (līdz 20 004 *euro* gadā) – 20 %;
- ienākuma daļai, kas pārsniedz 1667 *euro* mēnesī (20 004 *euro* gadā), bet nepārsniedz 4583 *euro* mēnesī (55 000 *euro* gadā) – 23 %;
- ja ienākumi pārsniegs 4583 *euro* mēnesī (55 000 *euro* gadā) – 31,4 %:
 - ✓ iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 31,4 % apmērā nepiemēros algotā darba ienākumiem taksācijas gada laikā; ja algotā darba ienākums gadā pārsniegs 55 000 *euro*, iedzīvotāju ienākuma nodokli aprēķinās un maksās, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju samaksātājā nodoklī iekļaujot solidaritātes nodokļa daļu, kuru nosaka saskaņā ar „Solidaritātes nodokļa likumu”;
 - ✓ nodokļa maksātāji, kuriem taksācijas gada ienākumi pārsniegs 55 000 *euro*, gada ienākuma deklarāciju Valsts ieņēmumu dienestā (VID) varēs iesniegt taksācijas gadam sekojošajā gadā no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam – par 2018. gadu no 2019. gada 1. aprīļa līdz 1. jūlijam.

Tātad nodokļa maksātāja ikmēneša ienākumam līdz 1667 *euro* piemēros iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 20 % apmērā, savukārt pārsnieguma daļai – 23 % likmi. Piemēram, ja

alga ir 1700 *euro*, tad 23 % likme netiks ieturēta no visas summas, bet gan diferencēti - par pirmajiem 1667 *euro* tiks ieturēta 20 % likme, bet par atlikušajiem 33 *euro* - 23% likme. Visus atvieglojumus pilnā apmērā primāri atskaitīs no atalgojuma daļas, uz kuru attiecas 20 %.

Ja nodokļa maksātājs darba devējam nebūs iesniedzis algas nodokļa grāmatiņu, tad algotā darba ienākumam piemēros nodokļa likmi 23 % apmērā.

Ja nodokļa maksātājs būs nodarbināts vairākās darba vietās, tad nodokļa likmi 20 % apmērā piemēros tajā darba vietā, kur būs iesniegta algas nodokļa grāmatiņa. Pārējās darba vietās ienākumam tiks piemērota 23 % likme.

Gada beigās, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, tiks saskaitīti kopā visi saņemtie ienākumi un attiecīgi būs iespējams atgūt pārmaksāto nodokļa summu, ja tāda būs izveidojusies.

Iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu likumā noteiktajos gadījumos un apmērā veiks, piemērojot nodokļa likmi 20% apmērā. Pat, ja tai ienākumu daļai, par kuru tiek maksāta augstāka likme - 23 %, vēl pienāksies atvieglojumi, aprēķinot nodokļa atmaksu, piemēros 20 % likmi. Šādas situācijas var rasties gadījumos, piemēram, ja ir vairāki apgādājāmie, tiek veiktas lielas iemaksas pensijas uzkrājumā - līdz 4000 *euro* gadā, ir augsti attaisnotie izdevumi par ārstniecību un izglītību pašam un ģimenes locekļiem - līdz 600 *euro* gadā, kas gada ietvaros viss kopā pārsniedz 20 004 *euro*.

Mēneša neapliekamais minimums

No 2018. gada taksācijas gada laikā ienākuma gūšanas vietā, kur būs iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, netiks vairs piemērots mēneša neapliekamais minimums, kas pašlaik ir 60 *euro* mēnesī. To aizvieto ar VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu un tas būs atkarīgs no nodokļa maksātāja ienākumiem. To aprēķinās pēc 2017. gada 14. novembra Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr. 676 „Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai” dotās formulas divas reizes gadā.

Šo izmaiņu mērķis ir atteikties no diferencētā neapliekamā minimuma piemērošanas rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, un piemērot atbilstošu neapliekamo minimumu - pilnā apmērā jau taksācijas gada laikā, lai nebūtu jāveic lielas nodokļa atmaksas.

Palielināsies arī maksimālais diferencētais neapliekamais minimums, kas pašlaik ir 115 *euro* mēnesī (1380 *euro* gadā):

- 2018. gadā – 200 *euro* mēnesī (2400 *euro* gadā);
- 2019. gadā – 230 *euro* mēnesī (2760 *euro* gadā);
- 2020. gadā – 250 *euro* mēnesī (3000 *euro* gadā).

Neapliekamais minimums pakāpeniski samazināsies atkarībā no ienākuma apmēra, un pilnībā to nepiemēros ienākumiem:

- 2018. gadā virs 1000 *euro* mēnesī;
- 2019. gadā virs 1100 *euro* mēnesī;
- 2020. gadā virs 1200 *euro* mēnesī.

Tātad no 2018. gada ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais diferencētais minimums tiks piemērots sekojoši:

- 2018. gadā 0 – 200 *euro* mēnesī:
 - ✓ 200 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī;
 - ✓ ienākumiem no 440 līdz 1000 *euro* mēnesī neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazināsies;
 - ✓ pie ienākuma virs 1000 *euro* mēnesī tas sasniegs 0;
- 2019. gadā 0 – 230 *euro* mēnesī:
 - ✓ 230 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī;
 - ✓ ienākumiem no 440 līdz 1100 *euro* mēnesī neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazināsies;
 - ✓ pie ienākuma virs 1100 *euro* mēnesī tas sasniegs 0;
- 2020. gadā 0 – 250 *euro* mēnesī:
 - ✓ 250 *euro* mēnesī ienākumiem līdz 440 *euro* mēnesī;

- ✓ ienākumiem no 440 līdz 1200 *euro* mēnesī neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazināsies;
- ✓ pie ienākuma virs 1200 *euro* mēnesī tas sasniegs 0.

Atšķirība būs arī maksimālā diferencētā neapliekamā minimuma piemērošanā. Pašlaik to piemēro tikai iesniedzot gada ienākumu deklarāciju. 2017. gads ir pirmais gads, kad var atgūt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli par 2016. gadu, ja nodokļa maksātāja gada apliekamā ienākuma kopējais apmērs 2016. gadā nepārsniedza 12 000 *euro* (2017. gadā – 13 200 *euro*). No 2017. gada 1. marta varēja sākt iesniegt gada ienākumu deklarāciju, lai atgūtu pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli, kas izveidojies, piemērojot gada diferencēto neapliekamo minimumu (skat. 1.pielikumu).

No 2018. gada to piemēros jau pie algu aprēķina, atbilstoši VID informācijai. Tomēr atsevišķos gadījumos būs nepieciešams iesniegt arī gada ienākumu deklarāciju, lai precizētu piemērotā neapliekamā minimuma un attiecīgi arī nomaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbilstību faktiskajam ienākumu līmenim, piemēram, ja bijušas izmaiņas ienākumos, ir vairākas darba vietas un citos gadījumos. Var veidoties gan nodokļa pārākums, gan arī parāds, kad būs nepieciešams piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli. Piemēram, ja ienākumi ir samazinājušies, tad pienākas lielāks neapliekamais minimums un rodas iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārākums, kuru var atgūt. Savukārt, ja ienākumi palielinājušies un neapliekamais minimums pienākas mazāks, tad faktiski rodas parāds, kas būs kompensējams (skat. 2.pielikumu).

Katrs nodokļa maksātājs individuāli tiks informēts par pienākumu iesniegt 2018. gada ienākumu deklarāciju. Šāda informēšanas sistēma par pienākumu iesniegt deklarāciju tiks īstenota katru turpmāko gadu.

VID informāciju par darba ņēmējam piemērojamo prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, paziņos darba devējam katru gadu līdz 1. janvārim un 1. augustam.

VID prognozētā mēneša neapliekamā minimuma noteikšana

Prognozētais mēneša neapliekamā minimuma periods	Dati VID prognozētajam aprēķinam	Aprēķins
No 1.janvāra līdz 31.jūlijam	Izmanto VID rīcībā esošo informāciju pirmstaksācijas gada 15.decembrī par apliekamo ienākumu, kas gūts no pirms pirmstaksācijas gada 1.oktobra līdz pirmstaksācijas gada 30.septembrim (izņemot ienākumus no kapitāla pieauguma)	Dalīt ar mēnešu skaitu, kuros gūts ienākums
No 1.augusta līdz 31.decembrim	Izmanto VID rīcībā esošo informāciju taksācijas gada 20.jūlijā par apliekamo ienākumu, kas gūts no pirmstaksācijas gada 1.decembra līdz taksācijas gada 31.maijam (izņemot pirmstaksācijas gada decembrī gūtos ienākumus no kapitāla pieauguma)	
Tātad prognozētais mēneša neapliekamais minimums no: <ul style="list-style-type: none"> • 01.01.2018. līdz 31.07.2018. tiks noteikts no apliekamā ienākuma par laika periodu no <ul style="list-style-type: none"> ✓ 01.10.2016. līdz 30.09.2017., bet no: • 01.08.2018. līdz 31.12.2018. – no apliekamā ienākuma periodā no: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 01.12.2017. līdz 31.05.2018. 		

Ja VID nebūs datu par nodokļu maksātāja ienākumiem, prognozētais mēneša neapliekamais ienākums būs 1/12 no maksimālā gada neapliekamā minimuma (2400 *euro*), dalot to ar divi: 2018. gadā – 100 *euro*.

Vidējais prognozētais mēneša neapliekamais minimums (NM) bez apgādājamiem 2018. gadā apmēram varētu būt šāds:

Alga, euro	450	500	550	600	650	700	750	800	850	900	950	1000
NM, euro	196,43	178,57	160,71	142,86	125,00	107,14	89,29	71,43	53,57	35,72	17,86	0,00

No 2018.gada palielināsies atvieglojums par apgādībā esošu personu, pašlaik tie ir 175 *euro* mēnesī:

- 2018. gadā – 200 *euro* mēnesī;
- 2019. gadā – 230 *euro* mēnesī;
- 2020. gadā – 250 *euro* mēnesī.

Šī palielinājuma efekts tomēr būs neliels salīdzinājumā ar ieguvumu no iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazinājuma.

Nodokļa reformā iekļautie likuma grozījumi paredz, ka sākot no 2018. gada 1. jūlija iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājam papildus jau esošajiem nodokļiem atvieglojumiem būs iespēja saņemt atvieglojumus arī par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir:

- bērns vecumā līdz trim gadiem;
- trīs vai vairāk bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par septiņiem gadiem, kamēr bērns turpina izglītības iegūšanu;
- pieci bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, kamēr bērns turpina izglītības iegūšanu.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

No 2018.gada 1.janvāra palielināsies darba devēja un darba ņēmēja sociālo iemaksu likme par 0,5 procentiem:

- darba devējam no 23,59 % uz 24,09 %;
- darba ņēmējam no 10,50 % uz 11 %.

Vienlaikus noteikts, ka 1 % valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu tiks novirzīts pamatbudžetā veselības aprūpes finansēšanai, nodrošinot no valsts budžeta līdzekļiem apmaksājamus veselības aprūpes pakalpojumus personām, kas pakļautas veselības apdrošināšanai. Veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai paredzēto līdzekļu izlietojumu noteiks veselības aprūpes finansēšanas likums.

Tātad līdz ar veselības aprūpes finansēšanas likuma stāšanos spēkā, stāsies spēkā jauns sociālās apdrošināšanas veids – veselības apdrošināšana.

Solidaritātes nodoklis (SN) saglabāsies arī 2018. gadā, bet būtiski pārveidots.

Latvijā līdz šim nav bijis progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Vienādu 23 % likmi maksā visi. Daļēji progresivitāti ieviesa 2016. gadā ar solidaritātes nodokli. Šī nodokļa likmi piesaistīja sociālo iemaksu likmei, un to piemēro ienākumiem, kas pārsniedz gadā noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru – 2017. gadā 52 400 *euro*. Tātad solidaritātes nodokļa likme ir tāda pati kā VSAOI likme – 2017. gadā 34,09 %.

Joprojām tiks saglabāts princips, ka solidaritātes nodoklis tiek maksāts tāpat kā VSAOI, tātad 35,09 % apmērā no 2018.gada. Tomēr salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju, ka viss solidaritātes nodoklis nonāk valsts budžetā jeb faktiski uzskatāms par iedzīvotāju ienākuma nodokli, no 2018. gada tikai 10,50 % no nodokļa nonāks valsts budžetā kā iedzīvotāju ienākuma nodoklis, bet lielākā daļa nonāks sociālās apdrošināšanas budžetos.

Obligāto iemaksu objekta maksimālais apmērs būs arī 2018. gadā, to nosaka Ministru kabinets, bet 2018. gadam tie vēl nav noteikti.

Solidaritātes nodokļa sliekšnis pielīdzināts iedzīvotāju ienākuma nodokļa 31,4 % sliekšnim – 55 000 *euro* gadā.

Turklāt ieviests arī līdz šim nepersonificētā solidaritātes nodokļa sadalījums:

- 1 % veselības aprūpei;
- 13,59 % valsts pensiju speciālajā budžetā (pensiju 1.līmenī);
- 6 % iemaksām fondēto pensiju shēmā (pensiju 2.līmenī);
- 4 % nodokļa maksātāja izraudzītā privātā pensiju fonda plānā (pensiju 3.līmenī);
- 10,50 % kā IIN, kas tiek ņemti vērā, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju (skat. 3.piemēru).

Attaisnotie izdevumi

Ja iedzīvotājs ir maksājis iedzīvotāju ienākuma nodokli, viņš var saņemt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu par attaisnotajiem izdevumiem.

2017. gadā izdevumu ierobežojošā norma, no kuras viena persona var atgūt pārmaksāto ienākuma nodokli ir 215 *euro* gadā. Čekus par pakalpojumiem varēs iesniegt no 2018. gada 1. marta līdz 2021. gada 16. jūnijam. Tāpat 2017. gada laikā vēl var pieprasīt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli arī par 2014. un 2015.gadu.

Līdz ar jauno *Nodokļa reformu* 2018. gadā no 215 *euro* uz 600 *euro* tiek palielināta attaisnoto izdevumu ierobežojošā norma par ārstniecības, izglītības, ziedojumu un bērnu interešu izglītības maksājumiem nodokļa maksātājam un katram ģimenes loceklim.

Vienlaikus arī tiek ieviests procentuālais ierobežojums – ne vairāk kā 50 % apmērā no nodokļa maksātāja gada apliekamā ienākuma. Svarīgi ņemt vērā, ka šis ierobežojošais limits turpmāk attieksies arī uz zobārstniecības un plānoto operāciju izdevumiem, kurus līdz šim bija iespējams deklarēt pilnā apmērā un attiecīgi atgūt pārmaksātā nodokļa tiesu nepārsniedzot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli. Tātad lielai daļai iedzīvotāju tas ļaus jau deklarācijas iesniegšanas gadā atgūt lielāku nodokļu daļu, savukārt tiem, kuriem bijuši salīdzinoši augsti izdevumi par zobārstniecību vai plānotām operācijām, nu jāreķinās ar ierobežojošo limitu.

Piemēram, ja 2018. gadā darba ņēmēja ienākumi gadā būs 8000 *euro* un attaisnotie izdevumi par medicīnas pakalpojumiem par sevi būs 700 *euro*, tad uz attaisnotajiem izdevumiem par 2018. gadu attiecinās 600 *euro*, bet atlikušie 100 *euro* pārcelsies uz nākamo gadu.

Izdevumu pārsnieguma daļu būs tiesības attiecināt uz nākamajiem 3 gadiem hronoloģiskā secībā. Pārsnieguma summu atskaitīs no apliekamā ienākuma katrā no nākamajiem 3 gadiem pēc attiecīgā gada attaisnoto izdevumu atskaitīšanas, ievērojot izdevumu ierobežojumu.

Pārsnieguma daļu, kas izveidojusies 2013., 2014., 2015., 2016. vai 2017. gadā drīkstēs attiecināt uz nākamajiem 5 gadiem hronoloģiskā secībā, vispirms atskaitot taksācijas gada izdevumus un ievērojot, ka katrā nākamajā gadā atskaitāmais kopējais attaisnoto izdevumu apmērs nedrīkstēs pārsniegt izdevumu ierobežojumu.

Attaisnotajos izdevumos varēs iekļaut dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmijas, tikai tad, ja dzīvības apdrošināšanas līguma darbības termiņš būs ne mazāk kā desmit gadi. Minētais neattieksies uz līgumiem, kas noslēgti līdz 2017. gada 31. decembrim – šiem līgumiem darbības termiņš var būt pieci gadi.

No 2018. gada attaisnotajos izdevumos iekļaus iemaksas privātajos pensiju fondos un uzkrājošās dzīvības apdrošināšanas prēmijas, kas kopā nepārsniegs 10 % no nodokļa maksātāja apliekamā ienākuma, bet ne vairāk kā 4000 *euro* gadā.

Piemēram, ja 2018. gadā darba ņēmēja ienākumi ir 8000 *euro* gadā un iemaksas privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumi ir veikti 2000 *euro* apmērā, tad uz attaisnotajiem izdevumiem var attiecināt 800 *euro*, kas nepārsniedz 10 % no gada ienākumiem.

2019. gadā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2018. gadu, būs iespējams atgūt 20 % no attaisnotajiem izdevumiem, nepārsniedzot iepriekš minētos limitus.

Grozījumi iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnoto izdevumu atmaksas kārtībā būs viens no veidiem kā tiks kompensēti *Nodokļu reformas* apjomīgākie pasākumi – darbaspēka nodokļa sloga mazināšana.

Kā vērtējama Nodokļu reforma

Pozitīva ietekme uz darba ņēmēju ienākumiem būs iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamā minimuma paaugstināšanai, kas visbūtiskāk ietekmēs tieši zemāk atalgoto darba ņēmēju ienākumus, vienlaikus ar progresīvās iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes ieviešanu mazinot ienākumu nevienlīdzību.

Vairums darba ņēmēju iegūs no iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazinājuma. Tikai iedzīvotāji ar ļoti augstiem ienākumiem - sākot no 5065 *euro* mēnesī sāks izjust ienākumu samazinājumu iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresivitātes dēļ. Mazākais pieaugums paredzams tiem darba ņēmējiem, kuru alga pirms nodokļu nomaksas ir robežās no 900 līdz 1100 *euro* - ikmēneša ienākumi palielinās vien par 7–11 *euro*. Savukārt lielāko pieaugumu sajūtīs minimālo algu saņēmēji, jo tā nākamgad pieaugs no 380 līdz 430 *euro*. Bet, piemēram, 500 *euro* saņēmēji bez apgādībā esošām personām iegūs 22 *euro* mēnesī iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazinājuma dēļ.

Gaidāmās algu izmaiņas, pēc Swedbank prognozēm

Algas apmērs „uz papīra”, <i>euro</i>	Alga „uz rokas” 2017, <i>euro</i>	Alga „uz rokas” 2018, <i>euro</i>	Ieņēmumu izmaiņas, <i>euro</i>
Minimālā alga	288	346	58
600	436	456	19
800	571	584	13
1000	705	712	7
1200	841	854	14
1400	979	997	18
2000	1392	1414	22
4000	2770	2778	8
6000	4149	4142	-7
8000	5527	5506	-21
10000	6905	6870	-35

Tomēr absurda situācija veidosies lielāku ienākumu saņēmējiem, jo viņu pienākums būs skaitīt līdzī savus ienākumus, lai zinātu – būs vai nebūs gada beigās jāpiemaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis ar paaugstināto 31,4 % likmi. Piemēram, ja izrādīsies, ka gada ienākumi par 5 000 *euro* pārsniedz sliekšni, valsts budžetā būs jāpiemaksā 420 *euro*.

Ne visās situācijās jaunās *Nodokļa reformas* rezultāts būs izskāvis to, ka iedzīvotāji kredītēja valsti, un pie gada ienākuma deklarācijas varēja saņemt no valsts nodokļa pārmaksas. Piemēram, tie, kas saņems darba algu, autoratlīdzības un vēl būs nodarbināti kā pašnodarbinātie, joprojām turpinās valsts kreditēšanu. Kāpēc? Jo samazināto 20 % iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi varēs piemērot tikai darba algai, pārējie ienākumi tiks aplikti ar 23 % nodokļa likmi. Ja kopējie gada ienākumi nepārsniegs noteikto sliekšni 20 004 *euro* gadā, tad iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, atkal veidosies nodokļu pārmaksas.

Daudzi darba devēji, it īpaši reģionos, uzskata, ka valdības apstiprinātais minimālās darba algas kāpums uzreiz par 50 *euro* ir pārāk straujš. Darba devēji norāda, ka valstī ir 82 000 uzņēmēju, no tiem 60 000 mazo uzņēmēju un minimālās darba algas paaugstināšana uzreiz par 50 *euro* mēnesī mazajam uzņēmumam ar darbinieku skaitu līdz 10, prasīs papildu 7000 *euro* gadā. Šāda gada peļņa pēc „Lursoft” datiem valstī ir tikai 6 % uzņēmēju. Var paredzēt, ka vismaz 20 000 uzņēmumu tiks likvidēti un ir risks, ka var pieaugt bezdarbs. Darba devēji uzskata, ka būtu bijis nepieciešams īstenot pakāpenisku minimālās darba algas celšanu – par ne vairāk kā 20 *euro* gadā pirmajos divos gados un par 10 *euro* trešajā gadā, vienlaikus straujāk paaugstinot neapliekamo minimumu – 2018. gadā 250 *euro*. Tas būtu devis iespēju darba devējiem pakāpeniski sagatavoties, lai viņiem nebūtu jāsamazina darba vietas vai jābankrotē. Šim uzskatam nepiekrita Labklājības ministrija, norādot, ka nav loģiskas vēl lielākam neapliekamajam minimumam, jo kopā ar atvieglojumiem darba ņēmēji ar maziem ienākumiem visu atlaidi nevarēs izmantot.

Tāpat arī sakarā ar sociālo iemaksu palielināšanos pieaugs darba devēju izmaksas, kas tālāk var ietekmēt uzņēmumu cenu aprēķināšanas politiku.

Maz skaidrības par administratīvo pusi, piemēram, kā VID nodrošinās individualizētu prognozējamā neapliekamā minimuma aprēķinu katram darba ņēmējam. Kā šo informāciju pietiekami savlaicīgi varēs nosūtīt darba devējam, lai grāmatveži paspētu ievadīt to katra darba ņēmēja algu aprēķinā. Pieņemtās izmaiņas paspējušas satraukt jau lielāko daļu grāmatvežu. Algu aprēķināšana varētu kļūt par īstu izaicinājumu īpaši tiem, kuriem ir individuāli veidotas vai no ārzemju ražotājiem iegādātas sistēmas.

Apkopojot augstāk minētās gaidāmās izmaiņas, piemēri.

1.piemērs. Mēneša darba alga 700 *euro*. 1 apgādībā esoša persona. Iesniegta algas nodokļa grāmatiņa.

	2017.gads	2018.gads
Mēneša ienākums (bruto), <i>euro</i>	700	
Darba ņēmēja VSAOI, <i>euro</i>	73,50 (10,50 %)	77 (11 %)
Neapliekamais minimums, <i>euro</i>	60	107,14
Atvieglojums par apgādībā esošu personu, <i>euro</i>	175	200
Ar IIN apliekamais ienākums, <i>euro</i>	391,50	315,86
IIN, <i>euro</i>	$391,50 \times 23 \% = 90,05$	$315,86 \times 20 \% = 63,17$
Izmaksājamā alga, <i>euro</i>	536,45	559,83
Darba devēja izmaksas, <i>euro</i>	$700 + 165,13 \text{ (VSAOI 23,59 \%)} + 0,36 = 865,49$	$700 + 168,63 \text{ (VSAOI 24,09 \%)} + 0,36 = 868,99$

2.piemērs. Mēneša darba alga 2500 *euro*. 1 apgādībā esoša persona. Iesniegta algas nodokļa grāmatiņa.

	2017.gads	2018.gads
Mēneša ienākums (bruto), <i>euro</i>	2500	
Darba ņēmēja VSAOI, <i>euro</i>	262,50 (10,50 %)	275 (11 %)
Neapliekamais minimums, <i>euro</i>	60	Neapliekamo minimumu nepiemēro, jo ienākums pārsniedz 1000 <i>euro</i>
Atvieglojums par apgādībā esošu personu, <i>euro</i>	175	200
Ar IIN apliekamais ienākums, <i>euro</i>	2002,50	1. Ienākumam līdz 1667 <i>euro</i> → IIN 20 % $1667 - 275 - 200 = 1192$ 2. Ienākumam virs 1667 <i>euro</i> → IIN 23 % $2500 - 1667 = 833$
IIN, <i>euro</i>	$2002,50 \times 23 \% = 460,58$	1. $1192 \times 20 \% = 238,40$ 2. $833 \times 23 \% = 191,59$ IIN kopā: 429,99
Izmaksājamā alga, <i>euro</i>	1776,92	1795,01
Darba devēja izmaksas, <i>euro</i>	$2500 + 589,75 \text{ (VSAOI 23,59 \%)} + 0,36 = 3090,11$	$2500 + 602,25 \text{ (VSAOI 24,09 \%)} + 0,36 = 3102,61$

3.piemērs. Mēneša darba alga 5000 *euro*. 1 apgādībā esoša persona. Iesniegta algas nodokļa grāmatiņa.

	2017.gads	2018.gads
Mēneša ienākums (bruto), <i>euro</i>	5000	
Darba ņēmēja VSAOI, <i>euro</i>	1. Līdz 4366 <i>euro</i> VSAOI 10,50 % = = 458,43 2. SN 10,50 % = = (5000 – 4366) × 10,50 % = 66,57 Kopā: 525	1. Līdz 4583 <i>euro</i> VSAOI 11 % = = 504,13 2. SN 11 % = = (5000 – 4583) × 11 % = 45,87 Kopā: 550
Neapliekamais minimums, <i>euro</i>	60	Neapliekamo minimumu nepiemēro, jo ienākums pārsniedz 1000 <i>euro</i>
Atvieglojums par apgādībā esošu personu, <i>euro</i>	175	200
Ar IIN apliekamais ienākums, <i>euro</i>	4240	1. Ienākumam līdz 1667 <i>euro</i> → IIN 20 % 1667 – 550 – 200 = 917 2. Ienākumam virs 1667 <i>euro</i> → IIN 23 % 5000 – 1667 = 3333
IIN, <i>euro</i>	4240 × 23 % = 972,50	1. 917 × 20 % = 183,40 2. 3333 × 23 % = 766,59 Kopā: 949,99 Iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, tiek ņemti vērā arī no SN samaksātie 43,79 <i>euro</i> (IIN daļa – 10,50 %) mēnesī (gadā – 525,48 <i>euro</i>)
Izmaksājamā alga, <i>euro</i>	3499,80	3500,01
Darba devēja izmaksas, <i>euro</i>	5000 + 1179,50 (VSAOI 23,59 %) + 0,36 = 6179,86	5000 + 1204,50 (VSAOI 24,09 %) + 0,36 = 6204,86

SN → (5000- 4583) × 10,50 % = 43,79 *euro*

Izmantotās literatūras saraksts

1. Algu aprēķināšana 2018.gadā – nozīmīgākās likumu izmaiņas [Elektroniskais resurss]. – www.visma.lv
2. Aprēķini savu 2018.gada algu [Elektroniskais resurss]. – rbkantoris.lv
3. Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, sākot ar 2018.gadu: informatīvais materiāls [Elektroniskais resurss]. – www.vid.gov.lv
4. Būtiskākās izmaiņas darba ņēmējiem [Elektroniskais resurss]. – www.ifinances.lv
5. Būtiskākās izmaiņas darba ņēmējiem pēc nodokļu reformas [Elektroniskais resurss]. – www.lvportals.lv
6. Esmu darba ņēmējs [Elektroniskais resurss]. – www.vid.gov.lv
7. Grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”: LR likums // www.likumi.lv
8. Grozījumi likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”: LR likums // www.likumi.lv
9. Grozījumi Ministru kabineta noteikumos „Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem”: MK noteikumi // www.likumi.lv
10. Grozījumi Solidaritātes nodokļa likumā: LR likums // www.likumi.lv
11. Kas ir solidaritātes nodoklis [Elektroniskais resurss]. – www.lvportals.lv
12. Kā rēķināsim algas 2018.gadā [Elektroniskais resurss]. – www.ifinances.lv
13. Kā tieši tevi skar jaunā nodokļu reforma [Elektroniskais resurss]. – www.manasfinances.lv
14. Ko mainīs jaunā nodokļu reforma [Elektroniskais resurss]. – www.manasfinances.lv
15. Latgale un minimālā alga nodokļu reformas kontekstā [Elektroniskais resurss]. – www.lvportals.lv

16. Mazajām algām ar nodokli neapliks 200 eiro; virs 1000 eiro – atvieglojumu nebūs [Elektroniskais resurss]. – www.lsm.lv
17. No 2018.gada minimālā alga Latvijā būs 430 eiro [Elektroniskais resurss]. – www.lm.gov.lv
18. Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem: MK noteikumi // www.likumi.lv
19. Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai: MK noteikumi // www.likumi.lv
20. Par iedzīvotāju ienākuma nodokli: LR likums // www.likumi.lv
21. Par valsts sociālo apdrošināšanu: LR likums // www.likumi.lv
22. Solidaritātes nodokļa likums: LR likums // www.likumi.lv
23. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas [Elektroniskais resurss]. – www.vid.gov.lv

1.pielikums

Kādu IIN atmaksu saņems darba ņēmējs iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016., 2017. gadu

2016. gadā tika ieviests diferencētais neapliekamais minimums. Tas nozīmē, ka netiek vairs piemērots vienāds neapliekamais minimums visiem, bet *gada diferencētā neapliekamā minimuma apmērs* ir atkarīgs no nodokļu maksātāja ienākumu apmēra.

Pirmoreiz *gada diferencētā neapliekamā minimuma apmērs* tiek pielietots 2017. gadā (sākot no 01.03.2017.) iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2016. gadu, tātad rezumējošā kārtībā.

2016. un 2017. gadā, veicot darba algas aprēķinu, vēl nekas nemainījās, nodokļu maksātājam ienākuma gūšanas vietā, kur iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, piemēroja spēkā esošo mēneša neapliekamo minimumu:

- 2016. gadā – 75 euro mēnesī;
- 2017. gadā – 60 euro mēnesī.

Par šiem gadiem nodokļa maksātājam *gada diferencēto neapliekamo minimumu* aprēķina saskaņā ar formulu, ko nosaka Ministru kabinets.

Formula ir iestrādāta 2016. gada 5. janvāra MK noteikumos Nr.1 „Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai”. Aprēķinot *gada diferencēto neapliekamo minimumu* pēc šīs formulas, tiek ņemts vērā:

- nodokļa maksātāja gada ar nodokli apliekamo ienākumu apmērs;
- minimālais mēneša neapliekamais minimums;
- maksimālais gada neapliekamais minimums;
- gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu;
- gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu.

Rezultātā - jo lielāks ir nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu apmērs, jo mazāks *gada diferencētais neapliekamais minimums* tiek piemērots.

	Minimālais gada neapliekamais minimums, euro	Maksimālais gada neapliekamais minimums, euro	Gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, euro	Gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu, euro
2016. gads	900	1200	4560	12 000
2017. gads	720	1380	4800	13 200

Piemēram, ja 2016. gadā nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs bija mazāks vai vienāds ar 4560 *euro*, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, t.i., 1200 *euro*.

Ja 2016. gadā nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs pārsniedza 12 000 *euro*, piemēro tikai minimālo mēneša neapliekamo minimumu, t.i., 75 *euro* mēnesī jeb 900 *euro* gadā. Analogiski par 2017. gadu.

MK noteikumos Nr.1 paredzēts: nodokļa maksātāja gada apliekamajā ienākumā netiek ietverts ienākums *gada diferencētā neapliekamā minimuma* apmērā, kuru aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\text{GDNM} = \text{GNM}_{\max} - K \times (\text{AI} - \text{AI}_{\min}), \text{ kur}$$

K - koeficients, kuru aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K = (\text{GNM}_{\max} - \text{NM}_{\min} \times 12) / (\text{AI}_{\max} - \text{AI}_{\min})$$

GDNM - gada diferencētais neapliekamais minimums;
 NM_{min} - minimālais mēneša neapliekamais minimums;
 GNM_{max} - maksimālais gada neapliekamais minimums;
 AI - nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs;
 AI_{min} - gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu;
 AI_{max} - gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu.

K - koeficients:

- 2016. gadā – 0,0403,
- 2017. gadā – 0,0786.

Ieliekot formulā konkrētus „savus” skaitļus, var izrēķināt, kādu summu sākot no 2017. gada 1. marta var atgūt kā 2016. gadā pārmaksāto nodokli (ja vien ienākumi nepārsniedz 12 000 *euro*).

Piemērs.

Nodokļa maksātāja bruto alga 2016. gadā katru mēnesi ir 500 *euro* un nav neviena apgādājamā.

$$\text{GDNM} = 1200 - 0,0403 \times (6000 - 4560) = \mathbf{1141,97 \text{ euro.}}$$

No gada diferencētā neapliekamā minimuma summas jāatņem darbavietā jau piemērotais mēneša neapliekamais minimums: 1141,97 - 900 (75 × 12) = **241,97 euro.**

Pārmaksātā nodokļa daļa ir nosakāma, piemērojot 23% likmi taksācijas gada laikā nepiemērotajai neapliekamā minimuma daļai 241,97 *euro*. Atmaksājamais nodoklis ir:

$$241,97 \times 23\% = \mathbf{55,65 \text{ euro.}}$$

Kā diferencētā neapliekamā minimuma ieviešana ietekmēja darba algu 2015., 2016., 2017. gadā, ja pieņemam, ka nodokļa maksātājs ir minimālās darba algas saņēmējs (2015. gadā – 360 *euro* mēnesī, 2016. gadā – 370 *euro* mēnesī, 2017. gadā – 380 *euro* mēnesī), apgādājamo nav.

Gads	Piemērotais neapliekamais minimums, euro/mēn	Ikmēneša neto alga („uz rokas”), euro	Mēnešalgas izmaiņas pret iepriekšējo gadu, euro	Piemērojamais neapliekamais minimums, euro	Atgūstamā summa, iesniedzot deklarāciju par iepriekšējo gadu, euro	Reālie neto gada ienākumi, ja atgūts iepriekšējā gada neapliekamais minimums, euro
2015	75	265,34	-	75	-	3 184,08
2016	75	272,24	+6,90	100	0,00	3 266,88
2017	60	275,68	+3,44	115	69,00	3 377,16

Tātad, nepaliekamais minimums minimālās algas saņēmējam 2016. gadā faktiski ir 100 *euro* (75 *euro* tika piemēroti ik mēnesi), bet atlikušo daļu kā pārmaksāto nodokli (69 *euro*) ir iespējams atgūt

no 2017.gada 1. marta, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju: $100 - 75 = 25 \times 12 = 300 \times 23 \% = 69$ euro.

2.pielikums

Diferencētais neapliekamais minimums no 2018. gada

No 2018. gada *diferencēto neapliekamo minimumu* piemēros jau pilnā apmērā taksācijas gada laikā ienākuma gūšanas vietā, kur būs iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, lai nebūtu jāveic lielas nodokļa atmaksas.

Tas būs *VID prognozētais mēneša neapliekamais minimums*, kuru aprēķinās pēc 2017. gada 14. novembra MK noteikumos Nr. 676 „Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai” dotās formulas divas reizes gadā un tas būs atkarīgs no nodokļa maksātāja ienākumiem, tomēr atsevišķos gadījumos būs nepieciešams iesniegt arī gada ienākumu deklarāciju, lai precizētu piemērotā diferencētā neapliekamā minimuma un attiecīgi arī nomaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbilstību faktiskajam ienākumu līmenim. Šajā gadījumā tiks aprēķināts *gada diferencētā neapliekamā minimuma* apmērs.

MK noteikumos Nr. 676 paredzēts: nodokļa maksātāja gada apliekamajā ienākumā netiek ietverts ienākums gada diferencētā neapliekamā minimuma apmērā, kuru aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\text{GDNM} = \text{GNM}_{\max} - K \times (\text{AI} - \text{AI}_{\min}), \text{ kur}$$

GDNM - gada diferencētais neapliekamais minimums;
GNM_{max} - maksimālais gada neapliekamais minimums;

K - koeficients, kuru aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K = \text{GNM}_{\max} / (\text{AI}_{\max} - \text{AI}_{\min});$$

AI - nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu kopējais apmērs;
AI_{min} - gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu;
AI_{max} - gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu.

Gada diferencētā neapliekamā minimuma aprēķināšanai ir noteikti šādi lielumi:

1. Maksimālais gada neapliekamais minimums:
 - 2018. gadā – 2400 euro;
 - 2019. gadā – 2760 euro;
 - no 2020. gada – 3000 euro.
2. Gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu – 5280 euro.
3. Gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu:
 - 2018. gadā – 12 000 euro;
 - 2019. gadā – 13 200 euro;
 - no 2020. gada – 14 400 euro.
4. Koeficients:
 - 2018. gadā – 0,35714;
 - 2019. gadā – 0,34848;
 - no 2020. gada – 0,32895.

Nosakot nodokļa maksātāja gada diferencētā neapliekamā minimuma apmēru ņem vērā visus nodokļa maksātāja gada ienākumus.

Ja, aprēķinot gada diferencēto neapliekamo minimumu, rezultāts ir negatīvs skaitlis, piemērojot iedzīvotāju ienākuma nodokli rezumējošā kārtībā, gada diferencētais neapliekamais minimums ir 0.

Gada diferencēto neapliekamo minimumu nodokļa maksātājam piemēro reizi gadā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju. Gada diferencētais neapliekamais minimums var atšķirties no taksācijas gada laikā piemērotās prognozēto mēneša neapliekamo minimumu summas. Ja minētie lielumi atšķiras, radusies starpība ietekmē (attiecīgi palielina vai samazina) maksājāmā nodokļa apmēru.

Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 1. janvāra līdz 31. jūlijam aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$PMNM = (GNM_{\max} - K \times (AI_{\text{mvid}} \times 12 - AI_{\min})) / 12, \text{ kur}$$

PMNM - prognozētais mēneša neapliekamais minimums;

GNM_{\max} - maksimālais gada neapliekamais minimums gadam, kuram tiek veikts PMNM aprēķins;

K - koeficients, kuru aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K = GNM_{\max} / (AI_{\max} - AI_{\min}) \text{ gadam, kuram tiek veikts PMNM aprēķins, kur:}$$

AI_{\max} - apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu, gadam, kuram tiek veikts PMNM aprēķins;

AI_{\min} - apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, gadam, kuram tiek veikts PMNM aprēķins;

AI_{mvid} - nodokļa maksātāja periodā IP(t) gūto apliekamo ienākumu vidējā mēneša ienākumu summa.

IP(t) - periods, kurā tiek uzskaitīti nodokļa maksātāja ienākumi PMNM aprēķinam (nosakot no 1. janvāra līdz 31. jūlijam piemērojamo PMNM, tas ir periods no pirms pirmstaksācijas gada 1. oktobra līdz pirmstaksācijas gada 30. septembrim, bet, nosakot no 1. augusta līdz 31. decembrim piemērojamo PMNM, tas ir periods no pirmstaksācijas gada 1. decembra līdz taksācijas gada 31. maijam).

AI_{mvid} aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$AI_{\text{mvid}} = AI / IP(m), \text{ kur}$$

AI - nodokļa maksātāja periodā IP(m) gūto apliekamo ienākumu kopējais apmērs;

IP(m) - mēnešu skaits periodā IP(t), kuros ir gūts ienākums.

Nosakot prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim:

1. Aprēķina prognozētā mēneša neapliekamā minimuma kopējo gada apmēru no nodokļa maksātāja ienākumiem par periodu no pirmstaksācijas gada 1. decembra līdz taksācijas gada 31. maijam, aprēķinam izmantojot formulu (PMNM), un iegūto rezultātu reizina ar 12.
2. Aprēķina prognozētā mēneša neapliekamā minimuma kopējo apmēru periodā no 1. janvāra līdz 31. jūlijam;
3. Salīdzina 1. un 2. punktā iegūtos rādītājus un veic korekciju.

Korekcija periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim tiek veikta šādi:

1. Ja augstāk minētajā 2. punktā aprēķinātais lielums ir lielāks par 1. punktā aprēķināto lielumu vai vienāds ar to, prognozētais mēneša neapliekamais minimums periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim ir 0 (skat. 1.piemēru);
2. Ja augstāk minētajā 2. punktā aprēķinātais lielums ir mazāks par 1. punktā aprēķināto lielumu, šo lielumu starpība tiek sadalīta izmantošanai periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim (skat. 2. un 3.piemēru).

1.piemērs.

Nodokļa maksātāja ar nodokli apliekamie ienākumi:

- periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim – 8200 euro;
- periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam – 5950 euro.

Aprēķināt prognozēto mēneša neapliekamo minimumu:

- periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam;
- periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim.

1. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam**, tiek aprēķināti nodokļa maksātāja vidējie mēneša apliekamie ienākumi periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim:

$$AI_{mvid} = 8200/12 = 683,33 \text{ euro.}$$

2. Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam aprēķina šādi:

$$PMNM = (2400 - 0,35714 \times (683,333 \times 12 - 5280)) / 12 = \mathbf{113,10 \text{ euro.}}$$

3. Nosakot prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim**, aprēķina nodokļa maksātāja vidējo mēneša apliekamo ienākumu periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam:

$$AI_{mvid} = 5950/6 = 991,67 \text{ euro.}$$

4. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam, aprēķina prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam – 791,70 euro (113,10 euro × 7) un prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru:

$$2400 - 0,35714 \times (991,67 \times 12 - 5280) = 35,72 \text{ euro.}$$

5. Ņemot vērā, ka prognozētais mēneša neapliekamais minimums ir lielāks par gadam prognozēto maksimālo neapliekamo minimumu, prognozētais mēneša neapliekamais minimums periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim ir **0**.

2.piemērs.

Nodokļa maksātāja ar nodokli apliekamie ienākumi:

- periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim – 9120 euro;
- periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam – 4560 euro.

Aprēķināt prognozēto mēneša neapliekamo minimumu:

- periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam;
- periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim.

1. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam**, tiek aprēķināti nodokļa maksātāja vidējie mēneša apliekamie ienākumi periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim:

$$AI_{mvid} = 9120/12 = 760 \text{ euro.}$$

2. Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam aprēķina šādi:

$$PMNM = (2400 - 0,35714 \times (760 \times 12 - 5280)) / 12 = \mathbf{85,72 \text{ euro.}}$$

3. Nosakot prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim**, aprēķina nodokļa maksātāja vidējo mēneša apliekamo ienākumu periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam:

$$AI_{mvid} = 4560/6 = 760 \text{ euro.}$$

4. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam, aprēķina prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam – 600,04 euro (85,72 euro × 7) un prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru:

$$2400 - 0,35714 \times (760 \times 12 - 5280) = 1028,58 \text{ euro.}$$

5. Ņemot vērā, ka prognozētais mēneša neapliekamais minimums ir mazāks par prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru, no prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējā gada apmēra atskaita prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam un iegūto vērtību sadala atlikušajam periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim.

$$PMNM = (1028,58 - 600,04) / 5 = \mathbf{85,72 \text{ euro.}}$$

3.piemērs

Nodokļa maksātāja ar nodokli apliekamie ienākumi:

- periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim – 11 840 *euro*;
- periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam – 4800 *euro*.

Aprēķināt prognozēto mēneša neapliekamo minimumu:

- periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam;
- periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim.

1. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam**, aprēķina nodokļa maksātāja vidējo mēneša apliekamo ienākumu periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim:

$$AI_{mvid} = 11840/12 = 986,67 \text{ euro.}$$

2. Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam aprēķina šādi:

$$PMNM = (2400 - 0,35714 \times (7986,67 \times 12 - 5280)) / 12 = 4,76 \text{ euro.}$$

3. Nosakot prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam **no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim**, aprēķina nodokļa maksātāja vidējo mēneša apliekamo ienākumu periodā no 2017. gada 1. decembra līdz 2018. gada 31. maijam:

$$AI_{mvid} = 4800/6 = 800 \text{ euro.}$$

4. Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam, aprēķina prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam – 33,32 *euro* (4,76 *euro* × 7) un prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru:

$$2400 - 0,35714 \times (800 \times 12 - 5280) = 857,15 \text{ euro.}$$

5. Ņemot vērā, ka prognozētais mēneša neapliekamais minimums ir mazāks par prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru, no prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējā gada apmēra atskaita prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. jūlijam un iegūto vērtību sadala atlikušajam periodam no 2018. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. decembrim.

$$PMNM = (857,15 - 33,32) / 5 = 164,77 \text{ euro.}$$